

Plurilinguitad

La **plurilinguitad** designescha l'abiltad da l'uman da discurren u da chapir dapli ch'ina lingua. En connex cun ina famiglia, grupp sociala, cultura, societad, in territori u in stadi chapesch'ins sut la noziun la vigur ed il diever derasà u usità da pliras linguas ina sper l'autra tras las persunas u instituziuns involvidas. Er tar systems d'infurmaziun, instrucziuns da diever, tavlas e.a. discurr'ins da plurilinguitad sche quels stattan a disposiziun parallelamain en pliras linguas.

Per lunschor la gronda part da l'umanitad crescha si a moda plurilingua ed emprenda d'uffant senza difficultads pliras linguas. In'ulteriura gronda cumpart dals umans emprenda en la vegliadetgna avanzada dad otg fin diesch onns u pli tard almain ina lingua estra cun bundant dapli fadia ed – en congual – damain success.

Tavla da bainvegni plurilingua

Noziun

La noziun plurilinguitad designescha

- l'abiltad da communitgar en pliras linguas (bilinguissem, multilingualissem);
- il diever u l'applicaziun derasada da pliras linguas en ina societad, in territori linguistic u in stadi (diglossia, poliglossia);
- il diever da pliras linguas per pudair render accessiblas infurmaziuns per in grond dumber d'individis da differentas linguas, per exempel sin tavlas, tar l'etichettaziun da products, en instrucziuns da diever, sin paginas d'internet u en programs da computer (internazionalisaziun u localisaziun).

En la lingua da mintgadi na vegnan las noziuns allegadas betg adina differenziadas cleramain ina da l'autra; en las disciplinas scientificas èn ellas però definidas cleramain e cumpletteschan resp. excludan ina l'autra. En connex cun in uman che dumogna pliras linguas discurr'ins d'in poliglot.

Acquisiziun

I sa laschan differenziar differentas furmas d'acquisiziun da la plurilinguitad (cf. latiers er l'artitgel Acquisiziun d'ina segunda lingua):

- In'acquisiziun simultana ha lieu sch'in uffant emprenda a moda natirala a medem temp pliras linguas.
- Acquisiziun successiva munta che differentas linguas vegnan emprendidas da different temps.
- Acquisiziun natirala signifitga ch'ina lingua vegn emprendida senza instrucziun formala.

- Acquisiziun dirigida munta che l'enconuschientscha d'ina lingua vegn acquistada intenziunadamain cun agid d'instrucziun.
- Acquisiziun simmetrica vul dir che pliras linguas vegnan acquistadas en medema moda.
- Acquisiziun asimetrica vul dir ch'ina lingua dominescha in'otra.

Furmas da la plurilinguitad

Plurilinguitad individuala

Cun plurilinguitad individuala è manegiada l'abiltad d'ina persuna da pudair sa conversar en pliras linguas. La persuna po midar d'ina lingua en l'otra sche quai serva a la conversaziun (code-switching, code mixing). En il center na stattan betg tant enconuschientschas perfetgas da la lingua, mabain plitost il pudair s'exprimer en il mintgadi en pliras linguas. La plurilinguitad d'ina persuna resulta da differents process d'emprender e dependa da blers facturs externs ed interns, sco per exempel la vegliadetgna, il lieu u la motivaziun.

Tastatura en duas linguas:
anglais ed ebraic

L'acquisiziun po sa splegar a moda fitg differenta. D'ina vart po in individi emprender a moda simultana pliras linguas. Quai è il cas sche per exempel ils dus geniturs discurran differentas linguas. L'acquisiziun po però er avair lieu a moda successiva, sch'in uffant emprenda suenter sia lingua materna in'otra lingua, per exempel en scola. L'acquisiziun po esser nundirigida, en rom da la communicaziun da mintgadi, ubain dirigida en furma d'instrucziun. Ins po er differenziar tranter plurilinguitad simmetrica ed asimetrica. Tar l'emprima dumognan ins las linguas tuttina bain; tar la plurilinguitad asimetrica dominescha ina lingua, entant ch'ins è main versà en l'otra.

La plurilinguitad individuala po avair pliras raschuns: viver al cunfin linguistic u en regions cun pliras linguas, viver ensemen cun persunas d'autras linguas, access a la furmaziun superiura, la cretta e l'appartegnientscha ad ina religiun etc.^[1]

Plurilinguitad territoriala

La noziun plurilinguitad territoriala designescha la preschientscha simultana da pliras linguas en in territori.

Plurilinguitad da la societad

D'ina plurilinguitad da la societad discurran ins sche las cuminanzas linguisticas al lieu influenzeschan in l'otra. Quai vul dir ch'ils individis fan diever en il mintgadi da dapli ch'ina lingua. Questa situaziun è savens da chattar en regions da surposiziun al cunfin linguistic.

Plurilinguitad instituziunala

En il cas da la plurilinguitad instituziunala fan las administraziuns u instituziuns diever a bucca ed en scrit da pliras linguas. En Svizra vegnan per exempel ils servetschs publics naziunals e per part chantunals purschids en pliras linguas ed ils distribuiders a l'engrossa decleran lur products (mangiativas e.a.) en duas u trais linguas.

Diglossia

En cas da diglossia è il diever da la lingua repartì sin differentas domenas. Uschia discurr'ins per exempel al plaz da lavur auter ch'en la famiglia u tranter amis. I sa tracta pia d'ina distribuziun funcziunala da duas varietads d'ina lingua. In exempel è il diever da la lingua da standard e da la lingua da mintgadi en Svizra tudestga. Da diglossia discurr'ins er sche las varietads n'han betg la medema lingua sco basa, quai ch'è savens il cas tar immigrants ch'integreschan er lur lingua materna.

Motivs

I dat differentes motivs che pon manar a la plurilinguitad. Savens han quels in origin politic u istoric.^[2]

Colonisaziun

Istoricamain sa lascha l'expansiun d'in pajais (colonisaziun) considerar sco ina da las raschuns centralas ch'han manà a territoris plurilings. Savens han ils conquistaders manà cun sai lur lingua ed installà quella cun la forza en ils territoris conquistads. Quai è per exempel stà il cas tar las conquistas da la Frantscha en l'Africa. Er sche las anteriuras colonias èn oz stadis independents, è la lingua dals anteriurs colonialists sa mantegnida, damai che quella era s'establida ed è perquai vegnida renconuschida sco lingua uffiziala suenter avoir acquistà l'indipendenza. D'aggiuntar è il fatg che las pussanzas colonialas han savens tratg cunfin a moda arbitraria; aveva avant l'invasiun coloniale mintga sterpa ses territori e sia lingua, mainan ils cunfin statals oz per part permez tras questas anteriuras unitads territorialas omogenas. Uschia èn sa sviluppadas situaziuns plurilinguas betg be en contact cun il franzos, englais ed autras linguas europeicas, mabain er tras il contact tranter linguas autoctonas.^[3]

Sper las linguas autoctonas (illustraziun) èn en diever en l'Africa numerosas linguas dals colonisaturs europeics

Migraziun

In auter motiv per emprender ina lingua estra furma la migraziun. Sco minoritad linguistica èsi savens inevitabel d'emprender la lingua dal pajais ospitant. Pli gronda che la minoritad è, e pli pitschen che quest squitsch d'assimilaziun linguistica daventa.

Unificaziun politica da territoris statals

Ina terza raschun che po manar a plurilinguitad è l'uniun da differentes territoris statals e linguistics. Savens sa dostan las gruppas linguisticas en quests cas cunter la dominanza d'ina lingua estra sco lingua uffiziala cumandada – cun dapli u damain success. En China vala per exempel il mandarin sco lingua statala ed uffiziala er per ils abitants cun in'autra lingua materna. Er en ils territoris da la Frantscha che fissan atgnamain da lingua tudestga (Alsazia e Lorena) vala il franzos a moda lianta sco lingua d'instrucziun ed uffiziala. En il 19avel tschientaner han per exempel er ils Habsburgais empruvà d'introdur en l'Austria-Ungaria, nua che vivevan blers differentes pievels, il tudestg sco suletta lingua uffiziala.

Globalisaziun

Novissimamain gioga er la globalisaziun en la politica ed en l'economia in'impurtanta rolla per il svilup da la plurilinguitad. L'abiltad da dumagnar almain ina lingua estra vegn resguardada pli e pli sco cundiziun da basa d'ina furmaziun professiunala confurma al temp.

Tras la globalisaziun d'aventan la plurilinguitad, il multilingualissem e la poliglossia adina dapli noziuns-clav per la chapientscha da bliers midaments entaifer la societad:

- Il squitsch da migraziun global promova la diglossia e poliglossia.
- Per migrants che vivan en territoris linguistics esters è bilingualissem e multilingualissem savens ina necessitad.
- Cumpetenzas bilingualas e multilingualas èn ina premissa per bleras plazzas da lavur.
- En l'economia, la scienza e la tecnica sa sviluppan novs codes globals e linguas dal fatg savens or da l'englais, cun agiuntar elements d'autras linguas. Cun enconuscher quests codes e slangs han persunas multilingualas pli tgunsch access ad infurmaziuns e tras quai in avantatg economic. Sco che mussan divers studis ha la pluralitad da las linguas en societads eterogenas in effect productiv tant ord vista economica sco er culturala.

Code-switching

Sco reacziun sin las consequenzas da la globalisaziun poi esser inditgà da promover per exempel l'acquisiziun tempriva da pliras linguas tar uffants pitschens e da perscrutar linguisticamain fenomens specifics sco il code-switching. Sco tal designeschan ins il fenomen che persunas plurilinguas midan tranter las differentas varietads linguisticas, tut tenor las pretensiuns da la situaziun da communicaziun actuala. Entant ch'il fenomen è vegnì considerà pli baud sco deficit, al ves'ins oz plitost sco abiltad d'ina persuna plurilingua da s'adattar a differentes modus da discutir.^[4]

Plurilinguitad natirala e da scola

Tar l'acquisiziun da la plurilinguitad fan ins la differenza tranter l'acquisiziun nundirigida (u natirala) e l'acquisiziun dirigida tras instrucziun. Tar la plurilinguitad nundirigida sa tracti d'in process inconscient, implicit ch'ha lieu en in ambient natiral. La nova lingua vegn emprendida en rom da contacts socials quotidian, per exempel giugond cun camarats. Tar la plurilinguitad dirigida vegn la lingua estra acquistada a moda sapientiva ed explicita ensemen cun persunas d'instrucziun, per ordinari en scola.

Betg adina sa lascha però differenziar cleramain tranter l'acquisiziun nundirigida e l'acquisiziun dirigida. Savens èn las duas pussaivladads colliadas ina cun l'autra. Emprendan per exempel uffants d'immigrants la lingua en scola, ha a medem temp er lieu in'acquisiziun nundirigida en il contact cun ils uffants che discurren la lingua dal lieu sco lingua materna.

En scola vegnan linguas estras emprendidas a moda dirigida, vul dir pli systematic, ma main natiral

Ribeaud explitgescha che l'acquist da l'emprima lingua succedia a moda nundirigida. Uffants pitschens en la vegliadetgna da 0 fin 3 onns emprendan dals geniturs e fragliuns cun tschitschar si la lingua sco ina spungia. Ils uffants emprendan er a moda indirecta, per exempel sch'els audan a discurren ils geniturs er senza vegnir plementads directamain.

Tar la plurilinguitad natirala fan ins la differenza tranter duas pussaivladads: Emprendan ils uffants la segunda lingua a medem temp sco l'emprima lingua, vegn discurren d'in'acquisiziun da l'emprima lingua bilinguala (fin la vegliadetgna da trais onns). L'auter cas furma l'acquist da la segunda (u d'ulteriuras) linguas sco uffant pli vegl u sco creschì. A partir d'ina vegliadetgna da ca. 10 onns (l'uschenumnada <fasa critica>) n'èsi strusch pli pussaivel da s'acquistar enconuschientschas cumplexsivas d'ina lingua e da discurren quella dal tuttafatg senza accent.^[5]

Tar l'acquisiziun tempriva e simultana da duas linguas vegn ultra da quai distinguì tranter differentas constellaziuns:

- ina lingua da famiglia (L1) ed ina lingua da l'ambient (L2, ambient, en scoletta)
- famiglias da pliras linguas (il bab discurren L1, la mamma discurren L2, l'ambient discurren L1 ubain L2)
- famiglias da pliras linguas (il bab discurren L1, la mamma discurren L2) en in ambient d'autra lingua (L3)^[6]

Tar famiglias da pliras linguas è sa cumprovà il princip <ina persuna – ina lingua>. Tenor quella duai mintga genitur discurren cun ils uffants sia lingua materna, perquai ch'il diever da la lingua è uschia lià a personas concretas. Ils uffants pon alura gia differenziar baud tranter la lingua da la mamma e la lingua dal bab e construir uschia successivamain in lexicon pluriling. Applitgond quest princip vegnan ils uffants gia baud conscients ch'els discurren pliras linguas. Tar uffants d'immigrants che discurren ina suletta lingua da famiglia, ma creschan si en in ambient d'autra lingua èsi fitg impurtant ch'ils geniturs restan tar lur lingua d'origin e na cumenzan betg a maschadar las linguas.

Er tar l'acquist simultan e tempriv da duas linguas na sa laschi per ordinari betg evitar ch'i sa furma ina lingua dominante ed ina lingua pli flaivla. Igl è perquai fitg impurtant da promover omaduas linguas, per evitar che la mancanza d'in input linguistic commensurà mainia a duas linguas svilupadas be a mesas. Da l'autra vart mussa la neurolinguistica ch'il tscharvè è gia da l'entschatta ennà preparà ad acquistà pliras linguas. Innata è numnadamain l'abiltad linguistica e betg l'enconuschientscha d'in sistem linguistic specific.

Impurtanza da l'acquisiziun da la lingua scritta

La lingua sa lascha bain emprender cun sfunsar en ina societad d'autra lingua; l'acquisiziun da la lingua scritta respectiva è però per ordinari liada a l'intermediaziun instituziunala, vul dir a l'instrucziun. Il medem vala er per l'emprima lingua: Sco lingua da scrittira emprendan uffants da migrants per ordinari be la lingua dal pajais en il qual els van a scola. Sco che accentuescha però per exempel Riehl sa lascha ina plurilinguitad equilibrada be cuntanscher cun emprender en omaduas linguas la lingua scritta. Sco metoda ch'è sa cumprovada per cuntanscher questa finamira vala l'instrucziun immersiva, vul dir l'instrucziun en l'autra lingua betg mo sco rom linguistic, mabain er en auters rom (p.ex. realias).^[7]

Schanzas da la plurilinguitad

Bain devi e datti per part singuls scienziads che rendan attent a las difficultads che pon esser colliadas cun la plurilinguitad (individi: Il midar cuntinuadamain tranter duas linguas, surtut sche quellas n'èn betg sviluppadas cumpletta, po manar ad ina maschaida ed ir uschia a donn e cust dal sentiment linguistic; societad: barrieras linguisticas sco impediment per l'integraziun da migrants; effect negativ da pliras linguas sin la coesiun statala). Per gronda part vegnan però accentuadas las schanzas ch'èn colliadas cun la plurilinguitad. Quellas pon surtut sa manifestar sche l'acquisiziun da las duas linguas succeda baud ed a moda cumpletta.^[8]

Plurilinguitad – in mund plain colours

Abilitad da communitgar

In avantatg evident da la plurilinguitad è il fatg che quella pussibilitescha da communitgar en e cun dapli gruppas socialas. Quai promova per l'ina ils contacts tranter gruppas linguisticas da differentes stadis, ma sustegna er la convivenza e coesiun naziunala tranter maioritads e minoritads linguisticas a l'intern dal pajais.

Avantatgs cognitivs

Las linguas ch'in uman dumogna, al pon servir en blers regards sco resursas linguisticas. Uffants e giuvenils che creschan si cun pliras linguas, s'endisan svelt da cuntrastar las linguas. Tras questa cumparegliaziun intenziunada sa sviluppa ina schientscha metalinguistica. Quella furma in avantatg cura ch'i sa tracta d'emprender novas linguas e tras quai novas structuras linguisticas.

Sco che Riel mussa, na sa restrenschan ils avantatgs da la plurilinguitad tar l'emprender novas linguas betg al sentiment linguistic, mabain includan er ina savida metalinguistica augmentada. Persunas plurilinguas han en quest regard avantatgs envers persunas monolinguas, perquai ch'els èn abels d'applitgar differentas strategias linguisticas cura ch'els emprendan novas linguas (p.ex. il parafrasas u il code-switching); els s'avischinan pli segir a texts e tschertgan a moda pli intenziunada structuras e plects ch'èn gia enconuschents. Medemamain san els determinar meglier cunfins da plects e chapir reglas grammaticalas, damai ch'els vegnan pli attents a tals aspects che persunas monolinguas.

Pliras retschertgas cognitivas cumprovan cleramain ch'ina plurilinguitad tempriva (a partir dal sisavel onn da vita) porta avantatgs considerabels en l'acquisiziun d'ulteriuras novas linguas. Las novas linguas pon vegnir colliadas cun ils areals da las linguas ch'èn gia avant maun, quai che levgescha il process d'emprender. En ulteriurs studis han psicolinguists constatà ch'i dat ina connexiun evidenta tranter la schientscha metalinguistica e l'emprender da leger. In da quests studis ha mussà che uffants plurilingvs èn en quest puncts plirs mais ordavant ad uffants monolingvs. Quai vegn explitgà cun lur abilitad d'enconuscher plects.^[9]

Aspects da la pragmatica

Ord vista da la pragmatica discurra Riel en connex cun persunas plurilinguas d'in «sguard differenzià sin il mund», damai che quellas sajan ablas da guardar «tras ils egliers da l'autra lingua». Quai pussibilitescha d'emprender a conuscher auters puntgs da vista e da daventar pli flexibel en l'agir.

Medemamain ord vista da la pragmatica sa lascha allegar che la bi- e plurilinguitad avra l'orizont dal singul. Da quai resultan d'ina vart avantatgs en la chapientscha vicendaivla tranter las culturas; da l'autra vart però er avantatgs en las pussaivladads da furmaziun individualas. Persunas che discurran e chapeschan pliras linguas han numerus avantatgs tant en la furmaziun sco er en l'ambient professional.^[10]

Rumantschia e plurilinguitad

Midada da paradigma

Er en la Rumantschia vegn la dumonda davart las sfidas e las schanzas da la plurilinguitad manada intensivamain. Anc avant ina fin duas generaziuns prevaleva la tema ch'il contact e la maschaida da las linguas sajan surtut colliads cun dischavantatgs.^[11] En il decurs dals onns 1980 e 1990 ha alura gì lieu ina midada da paradigma – l'emprim en la scienza^[12], pli tard er en la vasta populaziun, e quai betg il davos grazia a campagnas correspundentas da Radiotelevision Svizra Rumantscha («Tgi che sa rumantsch sa dapli») e da la Lia Rumantscha.^[13]

«Plurilinguitad – ina schanza unica»

Il 2005 han ils dus linguists e magisters Rico Cathomas e Werner Carigiet edì la brochura «Educaziun bi- e plurilingua. Respostas a dumondas fundamentalas». Il 2008 è cumparida la versiun surlavurada ed amplifitgada en furma dal cudesch «Plurilinguitad – ina schanza unica. Educaziun bi- e plurilingua en la famiglia ed en scola». Partind da l'exempel da la famiglia Caselli tractan ils auturs dumondas fundamentalas da l'educaziun bi- e plurilingua en tschintg secturs: neurolinguistica, psicolinguistica, edulinguistica, sociolinguistica e linguistica en general.^[14]

I suondan in pèr ponderaziuns-clav en connex cun la plurilinguitad che sa basan surtut sin las lavurs da Cathomas e Carigiet:

Esser biling è dapli che be savair duas linguas. L'educaziun bilingua ha consequenzas educativas, socialas, economicas, culturalas e politicas e porscha plitost avantatgs che dischavantatgs.

Educaziun linguistica

Avantatgs d'ina educaziun bi- u plurilingua: Ina persuna che sa dapli ch'ina lingua sa communitgar cun pliras persunas e dispona qua tras d'in pli grond champ d'experiencescha. La plurilinguitad cumpiglia er in avantatg da concorrenza sin la fiera da lavur. Savens sutvalitesch'ins quest aspect economic da linguas minoritaras. La bi- e

Tavla bilingua a Laax

plurilinguitad porta er avantatgs en il pensar: Uffants bilings enconuschan per mintga object plirs plects. Els han uschia la pussaivladad da far connexs tranter las linguas e quai sustegna in pensar flexibel e creativ.

Metodas da sustegnair la bi- u plurilinguitad: Igl è impurtant ch'i fa plaschair a l'uffant d'emprender linguas. Per che l'uffant possia sviluppar bain sia bi- e plurilinguitad sto el vegnir rinforzà dals geniturs e dals magisters.

Problematicas e sbagls tipics en l'educaziun bi- u plurilingua: Igl è fitg impurtant ch'ils geniturs e las personas d'instrucziun hajan ina tenuta positiva envers la lingua e ch'els porschian a la persona ch'emprenda in clima bainvulent e pretensius. Er duessan els duvrar las linguas en ina moda sistematica, uschia che l'uffant sa differenziar bain las linguas. L'uffant na duess betg perder il plaschair d'emprender linguas; quai po capitar sch'ins insista memia baud sin las furmas correctas. Igl è er impurtant ch'ils geniturs e las personas d'instrucziun hajan sezs bunas cumpetenzas linguisticas.

Linguas e tscharvè

Differenzas dals tscharvels: Betg tut ils uffants han las medemas premissas biologicas d'emprender linguas. Quai dependa da la personalitad e dal talent da l'uffant d'emprender linguas; in impurtant factur è ultra da quai in ambient cun ina tenuta positiva envers la lingua (geniturs, magisters, amis e.a.).

Emprender pliras linguas: Ins emprenda ina nova lingua betg a donn d'in'autra lingua, mabain cun agid da las autras. Betg tut las linguas ch'ins emprenda èn svilupadas tuttina bain. Il nivel linguistic variescha tut tenor quant blier che la lingua respectiva vegn duvrada e stimada da la persona che la discorra.

L'intelligenza da personas bilinguas: Differents tests d'intelligenza han mussà che personas bilinguas cuntanschan tar ils tests d'intelligenza in nivel tuttina aut u schizunt meglers resultats. Bleras personas bilinguas han er respundì las dumondas en ina moda pli flexibla ed averta.

Annotaziuns

1. Yilmaz, 2004.
2. Cf. David Crystal: *Die Cambridge Enzyklopädie der Sprache*. Campus Verlag Frankfurt a.M./New York 1993, p. 360.
3. Roos, 2005, p. 5.
4. Cf. Chilla, Rothweilweiler e Babur.
5. Riehl, 2004.
6. Romaine, 1995.
7. Riehl, 2004.
8. Tenor Roth, 2006 e Reimann, 2009.
9. Cf. Franceschini, 2001; Clyne, 2005; Riel, 2006.
10. Roth, 2006; Riel, 2006.
11. Cf. p.ex. Pieder Cavigelli: *Die Germanisierung von Bonaduz in geschichtlicher und sprachlicher Schau*. Winterthur 1969.
12. Cf. p.ex. Bernard Cathomas: *Erkundungen zur Zweisprachigkeit der Rätoromanen. Eine soziolinguistische und pragmatische Leitstudie*. Turitg 1977 e Peter Egloff: *Rätoromanen: Freier Fall ins sprachlich-kulturelle Nichts?*, en: *Tages-Anzeiger-Magazin*, nr. 17 (26/27 d'avrigl 1986).
13. Lia Rumantscha: *Bi- e plurilinguitad* (http://www.liarumantscha.ch/#type-misc=bieplurilinguitad_1_i)

d720).

14. Werner Carigiet e Rico Cathomas: *Educaziun bi- e plurilingua. Respostas a dumondas fundamentalas*. Cuir 2005. Id.: *Plurilinguitad – ina schanza unica. Educaziun bi- e plurilingua en la famiglia ed en scola*. Berna 2008.

Litteratura

- Yilmaz Ali; Schweizer Nachrichten für internationale Medien Soliday (ed.): *Mehrsprachigkeit in der Schweiz – Gewinn oder Nachteil*. Basel 2004.
- Colin Baker: *Zweisprachigkeit zu Hause und in der Schule. Ein Handbuch für Erziehende*. Verlag auf dem Ruffel, Engelschoff 2007, ISBN 978-3-933847-11-9.
- Hadumod Bußmann (ed.): *Lexikon der Sprachwissenschaft*. 4. ed. cumplettada. Kröner, Stuttgart 2008, ISBN 978-3-520-45204-7.
- Jean-Louis Calvet: *La guerre des langues et les politiques linguistiques*. Payot, Paris 1987, ISBN 2-228-14200-X.
- S. Chilla, M. Rothweiler, E. Babur: *Kindliche Mehrsprachigkeit. Grundlagen-Störungen-Diagnostik*. Reinhardt, Minca 2010, ISBN 978-3-497-02165-9.
- Detlef Heints, Jürgen Eugen Müller, Ludger Reiberg: *Mehrsprachigkeit macht Schule. Kölner Beiträge zur Sprachdidaktik*. Gilles & Francke, Duisburg 2006, ISBN 3-925348-68-9.
- L. Eichinger: *Sprachliche Kosten-Nutzen-Rechnung und die Stabilität mehrsprachiger Gemeinschaften*. En: Uta Helfrich, Claudia Maria Riehl (ed.): *Mehrsprachigkeit in Europa – Hindernis oder Chance?* Egert Verlag, Wilhelmsfeld 1994, ISBN 3-926972-41-6, p. 31–54.
- Csaba Földes: *Interkulturelle Linguistik: Vorüberlegungen zu Konzepten, Problemen und Desiderata*. Universitätsverlag, Veszprém/ Edition Praesens, Vienna 2003, ISBN 3-7069-0230-3 e ISBN 963-9495-20-4.
- Csaba Földes: *Kontaktdeutsch. Zur Theorie eines Varietätentyps unter transkulturellen Bedingungen von Mehrsprachigkeit*. Verlag Gunter Narr, Tübingen 2005, ISBN 3-8233-6160-0.
- Volker Hinnenkamp: *Vom Umgang mit Mehrsprachigkeit* (http://www.bpb.de/publikationen/4D331W,0,Vom_Umgang_mit_Mehrsprachigkeiten.html). En: APuZ, 8/2010, p. 27–32.
- E. Koudrjajtseva, T. Volkova: *BILIUM-Bilingualism Upgrade Module (Part II): A comprehensive approach to teaching bilingual children language (non-native and another/second native) in the early childhood educational systems (ECES) of the European Union: A framework for an advanced training programme for pre-school teachers and similar structural units in mainstream schools (pupils from the age of 1.5 years to 5 years)*. RetorikaA, Riga 2014, ISBN 978-9984-865-67-6.
- Norbert Kühne: *Wie viele Sprachen sprichst du? – Mehrsprachigkeit aus psychologischer und pädagogischer Sicht* (2). Raabe Verlag, Stuttgart 2018.
- *Deutsch als Zweitsprache. Spracherwerb, gesteuert, gelenkt*. Lehr- und Lernwerkstatt, 2008.
- N. Müller, T. Kupisch, K. Schmitz, K. Cantone: *Einführung in die Mehrsprachigkeitsforschung*. Narr, Tübingen 2001, ISBN 3-8233-6674-2.
- Claudia Maria Riehl: *Sprachkontaktforschung. Eine Einführung*. Narr, Tübingen 2002, ISBN 3-8233-6013-2.
- Claudia Maria Riehl: *Aspekte der Mehrsprachigkeit: Formen, Vorteile, Bedeutung*. En: Ludger Reiberg (ed.): *Mehrsprachigkeit macht Schule*. Gilles & Francke, Duisburg 2006, ISBN 3-925348-68-9, p. 15–23.
- S. Romaine: *Bilingualism*. 2. ed. MPG Books Ltd. Bodmin. Cornwall 1995, ISBN 0-631-19539-4.
- H. Roth: *Mehrsprachigkeit als Ressource und als Bildungsziel*. En: Ludger Reiberg (ed.) *Mehrsprachigkeit macht Schule*. Gilles & Francke Verlag, Duisburg 2006, ISBN 3-925348-68-9, p. 11–14.

- Stefan Schneider: *Bilingualer Erstspracherwerb*. UTB Reinhardt, Minca 2015, [ISBN 978-3-8252-4348-7](#).
- Sabine Schrader, Christiane Maas (ed.): *Viele Sprachen lernen ... ein notwendiges Übel? Chancen und Probleme der Mehrsprachigkeit*. Leipziger Universitätsverlag, Leipzig 2002, [ISBN 3-935693-54-0](#).
- Rita Zellerhoff: *Didaktik der Mehrsprachigkeit. Didaktische Konzepte zur Förderung der Mehrsprachigkeit bei Kindern und Jugendlichen, Schulformübergreifende Konzepte unter besonderer Berücksichtigung des Förderschwerpunktes Sprache*. Lang, Frankfurt a.M. 2009, [ISBN 978-3-631-58569-6](#).

Colliaziuns

 Commons: Plurilinguitad (<https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Multilingualism?uselang=rm>) – Collecziun da maletgs, videos e datotecas d'audio

- *Stichwort Mehrsprachigkeit* (<http://www.kindergesundheit-info.de/index.php?id=7693>), sin: www.kindergesundheit-info.de
- *Projekt Eurocomprehension: Nutzung der Mehrsprachigkeit zur schnelleren Erlernung des Leseverstehens* (<http://www.eurocomprehension.de/>), sin: www.eurocomprehension.de
- Goethe-Institut: *Themenportal Mehrsprachigkeit* (<http://www.goethe.de/ges/spa/msk/deindex.htm>)

Da "<https://rm.wikipedia.org/w/index.php?title=Plurilinguitad&oldid=158432>"